МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОДА
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»
ПЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПОДАТКОВИЙ ІНСТИТУТ»
Циклова комісія загальноосвітніх та фахових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директорка коледжу
_____Вікторія САВЧУК
«_____»_____2026 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни **«Історія України»**
для підготовки фахових молодших бакалаврів

за галуззю знань D Бізнес, адміністрування та право,
спеціальності D6 Секретарська та офісна справа

за галуззю знань D Бізнес, адміністрування та право,
D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

за галуззю знань F Інформаційні технології
спеціальності F7 Комп'ютерна інженерія

м. Кам'янець-Подільський
2026 р.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Історія України» складена на основі навчальної програми для закладів загальної середньої освіти «Історія України. Всесвітня історія. 6-11 класи» (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 р. № 698)

Розробник: викладач суспільних дисциплін Олександр КОМАРНІЦЬКИЙ

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії загальноосвітніх та фахових дисциплін

протокол від «__» вересня 2026 року № 1.

Голова циклової комісії _____ Сергій ГНАТЕНКО

Заступник директора
з навчальної роботи _____ Юлія Бойчук

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь</td><td colspan="4">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="4">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів - 5</td><td>Галузі знань
<u>D Управління та адміністрування,
F Інформаційні технології</u>
(шифр і назва)</td><td colspan="4">Базова</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів - 4</td><td rowspan="5">Спеціальності (професійне спрямування):
<u>D2 Фінанси, банківська справа та страхування, D6 Секретарська та офісна справа, F7 Комп’ютерна інженерія</u></td><td colspan="4">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td colspan="2">1-й</td><td colspan="2">2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферат / публікація статті</u></td><td colspan="4">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 150</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Навчальних годин для денної форми навчання:
аудиторних – 150
самостійної роботи студента –</td><td rowspan="2">Освітньо-професійний ступінь:
<u>фаховий молодший бакалавр</u></td><td colspan="4">Лекції</td></tr>
<tr><td>22</td><td>22</td><td>8</td><td>24</td></tr>
<tr><td colspan="4">Семінарські</td></tr>
<tr><td>20</td><td>22</td><td>10</td><td>22</td></tr>
<tr><td colspan="4">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td colspan="4">Консультації:</td></tr>
<tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td colspan="4">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td colspan="4">семестровий</td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – **150 / 0 (100% / 0%)**

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В процесі становлення та розвитку незалежної Української держави не вщухає інтерес до нашої національної історії, уроків та досвіду минулого, що, в свою чергу, сприяє зростанню вимог до історичних досліджень.

Курс «Історія України» відноситься до дисциплін гуманітарного циклу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є складний і багатогранний процес формування та розвитку українського етносу, який вніс і вносить значний вклад у надбання людської цивілізації, починаючи з стародавніх часів і закінчуючи сьогоденням.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є навчити студентів розумінню ходу історичного розвитку українського народу та формування Української держави, надати їм розгорнуту інформацію про окремі періоди в її розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія України» є

- надати студентам конкретний історичний матеріал з історії України;
- висвітлити основні етапи етногенезу українського народу;
- охарактеризувати особливості соціально-економічного та політичного розвитку Української держави в різні періоди її існування;
- з'ясувати геополітичні особливості розвитку Української держави;
- ознайомити студентів з діяльністю визначних осіб вітчизняної історії;
- показати процес формування української національної ідеї та її значення у розбудові Української держави;
- охарактеризувати культурний розвиток українського народу та з'ясувати його культурні зв’язки з іншими європейськими народами.

Програма складена з урахуванням специфіки навчально-виховного процесу коледжі на основі програм з історії України старшої школи, враховуючи інтеграцію предметів старшої школи в дисципліни освітньо-професійної програми коледжу.

Вивчення предмета «Історія України» забезпечує також і реалізацію загальноосвітніх компетентностей: загальнонаукова, загальнокультурна, громадянська, уміння вчитися.

«Загальнонаукова» компетентність спрямована на вивчення вітчизняної історії, розуміння причинно-наслідкових зв’язків розвитку суспільства і уміння їх використовувати у професійній діяльності та всебічно аналізувати історичні процеси, події та факти з наукових позицій їх тлумачення.

«Загальнокультурна» компетентність передбачає оволодіння студентами вітчизняною та світовою культурною спадщиною, високою історико-політичною культурою. Курс дає можливість студентам долучитися до скарбниці мудрості й досвіду, надбаних людством протягом тисячоліть.

Вивчення розвитку історії України, проблем і перспектив історичного процесу, проблем міжнаціональних відносин дозволяє формувати «громадянську» компетентність.

Компетентність «уміння вчитися» дає можливість студентам після вивчення курсу «Історія України» орієнтуватися в історичних процесах, подіях, фактах, застосовувати здобуті знання для прогнозування суспільних процесів, аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії, зіставляти історичні процеси з епохами, вміти самостійно

опрацьовувати матеріал, працювати з додатковою літературою, картою, першоджерелами і на основі цього висловлювати та обґрунтовувати власну думку.

Враховуючи, що історія України є нормативною дисципліною, після вивчення курсу формою контролю є обов'язковий іспит.

В навчальних планах підготовки фахових молодших бкалаврів дисципліна «Історія України» відноситься як до циклу загальноосвітньої підготовки так і до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки. Оцінювання знань студентів з історії України здійснюється за дванадцятибальною шкалою. За результатами роботи студента за рік виставляються підсумкові бали на підставі семестрових балів незалежно від результатів атестації. Бали за атестацію виставляються у додаток до атестату окремо.

Перелік основних умінь та понять

Вивчаючи курс «Історія України» студенти повинні вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;
- самостійно складати конспект, тези, готувати реферат, відповідь на конференцію, семінарське заняття;
- вміти диспутувати, писати наукові студентські роботи.

Вивчаючи курс «Історія України» студенти повинні знати :

- сутність основних проблем історії та сучасного буття народу України;
- основні закони та етапи розвитку людської спільності;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;
- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- історичні події;
- зародження та розвиток української державності;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави;
- діяльність історичних осіб і політичних партій.

Основні поняття курсу:

автономія, археологічна культура, асиміляція, влада, власність, герб, гімн, гетьман, гривня, громада, громадянське суспільство, гуманізм, демографія, демократія, держава, державна мова, діаспора, демагогія, дипломатія, експансія, етнос, закон, звичаєве право, імперія, індустріальне суспільство, історія, історична школа, історичні закономірності, козацька рада, козацький стан, конституція, літопис, метрополія, міжнародна політика, модернізація, монархія, народництво, нація, національно-визвольний рух, національна меншина, парламентаризм,

первісне суспільство, племена, політика, популізм, політична партія, політична еліта, право, промисловий переворот, протекторат, революція, релігія, референдум, реформи, рід, символіка, суверенітет, українське питання, українська революція, універсал, установчі збори, федерація, християнство, цивілізація.

Програмні компетентності навчання

галузь знань 08 Право спеціальність 081 Право

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 07. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 09. Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах.

Спеціальні компетентності:

СК 02. Знання і розуміння становлення та розвиток правових та державних інститутів на різних історичних етапах.

Результати навчання:

РН 16 Формування розуміння сутності історичних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні, а також почуття патріотизму, правосвідомості.

галузь знань 07 Управління та адміністрування,
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК 03. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.

Результати навчання:

РН 01. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 04. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1-Й СЕМЕСТР

ТЕМА 1. Вступ

План лекційного заняття

1. Предмет і завдання курсу.
2. Періодизація історії України.
3. Історіографія курсу історії України**.**

ТЕМА 2. Давня історія України

План лекційного заняття №1

Початок формування людської цивілізації на території України

1. Поява перших людей на території України. Неандертальці та кроманьйонці в історії України.
2. Досягнення людини в епоху мезоліту
3. Неолітична революція та її значення. Трипільська культура.
4. Перші державні утворення на території України.

План лекційного заняття №2

Ранні слов'яни. Антська держава

1. Теорії походження слов'ян. Розселення слов'ян та процес утворення праукраїнського етносу.
2. Анти в історії України.
3. Перші державні утворення у східних слов'ян.
4. Господарство, побут та вірування ранньослов'янських племен.

ТЕМА 3. Утворення і розвиток Київської держави

План лекційного заняття №1

Виникнення та розвиток Київської держави (IX-X ст.)

1. Версії походження давньоруської держави.
2. Передумови виникнення Київської держави.
3. Внутрішня і зовнішня політика перших київських князів.

План семінарського заняття №1

Київська держава наприкінці X – у першій половині XI ст.

1. Обставини приходу до влади князя Володимира.
2. Внутрішня і зовнішня політика Володимира Великого.
3. Запровадження християнства та його значення.
4. Міжусобна боротьба між князями Володимировичами у 1015-1019 рр. Державна діяльність Ярослава Мудрого.
5. Київська держава у другій половині XI – на початку XII ст.
6. Політичний устрій, соціально-економічний та культурний розвиток Київської Русі.

ТЕМА 4. Галицько-Волинське князівство

План лекційного заняття №1
Галицько-Волинське князівство в XI – XIII ст.

1. Об'єднання Галичини і Волині у єдину державу.
2. Внутрішня та зовнішня політика Романа Мстиславича.
3. Галицько-Волинське князівство у 1205-1238 рр.

План семінарського заняття №1
Галицько-Волинське князівство наприкінці XII – у першій половині XIV ст.

1. Монголо-татарська навала на Південно-Західну Русь у 1239-1241 рр.
2. Роль Данила Галицького в об’єднанні руських земель та його спроби створити антиординську коаліцію.
3. Галицько-Волинське князівство за спадкоємців Данила Галицького.
4. Культура Галицько-Волинського князівства.

ТЕМА 5. Загарбання земель України іноземними державами в XIV – на початку XVII ст.

План лекційного заняття №1
Українські землі у XIV – XV ст.

1. Литовське проникнення в українські землі у XIII-XIV ст. Князь Ольгерд.
2. Загарбання Польщею у XIV ст. Галичини та Західної Волині. Кревська унія: причини та наслідки.
3. Внутрішня та зовнішня політика литовського князя Вітовта.
4. Українські землі у складі Литви після смерті Вітовта.

План семінарського заняття №1
Україна у 70-ті рр. XV – на початку XVII ст. Соціально-економічний та культурний розвиток.

1. Посилення московських впливів і повстання під керівництвом М. Глинського.
2. Територіальний розподіл українських земель на початку XVI ст. у складі іноземних держав. Напади кримських татар на Україну наприкінці XV – у XVI ст.
3. Люблінська та Берестейська унії.
4. Господарське життя України за польсько-литовської доби: сільське господарство, ремесло, урбанізаційні та соціальні процеси.
5. Культура України.

План семінарського заняття №2
Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ. Визвольний рух в Україні наприкінці XVI – у першій чверті XVII ст.

1. Передумови та причини виникнення українського козацтва.
2. Виникнення, устрій та органи управління, соціально-економічний устрій Запорозької Січі.
3. Козацько-селянські повстання під проводом К.Косинського і С.Наливайка.
4. Гетьманування Петра Конашевича-Сагайдачного. Хотинська війна.
5. Козацькі виступи 20-30-х рр. XVII ст.

ТЕМА 6. Українська національна революція XVII ст.

План лекційного заняття №1
Перший етап Української національної революції (національно-визвольна війна)

1. Причини, типологія, хронологічні межі, характер та періодизація революції.
2. Початок революції. Битви під Жовтими Водами і Корсунем.
3. Всенародна боротьба проти польсько-шляхетського панування в Україні влітку – на початку осені 1648 р.
4. Битва під Пилявцями. Укладення перемир'я з поляками у листопаді 1648 р.
5. Битва під Зборовом. Зборівський договір 1649 р.
6. Створення Української козацької держави. Воєнно-політичні події в Україні у 1652-1657 рр.

План семінарського заняття №1
Другий і третій періоди Української національної революції

1. Загострення внутрішньополітичного становища в Україні після смерті Б.Хмельницького.
2. Внутрішня та зовнішня політика гетьмана І.Виговського.
3. Гетьманування Ю.Хмельницького. Переяславський договір 1659 р.
4. Боротьба за гетьманську булаву в 1661-1663 рр. Чорна рада 1663 р. Лівобережний гетьман І.Брюховецький та Московські статті 1665 р.
5. Гетьманування правобережного гетьмана Павла Тетері.
6. Внутрішня та зовнішня політика гетьмана П.Дорошенка. Д.Многогрішний.

ТЕМА 7. Політичний, соціально-економічний та культурний розвиток України наприкінці XVII – у XVIII ст.

План лекційного заняття №1
Українські землі наприкінці XVII – на початку XVIII ст.

1. Гетьманування правобережного гетьмана Ю.Хмельницького. Російсько-турецька війна 1676-1681 рр. Чигиринські походи.
2. Внутрішня політика І.Самойловича. Бахчисарайський мирний договір. «Вічний мир» 1686 р.
3. Основні напрямки внутрішньої політики І.Мазепи. Діяльність І.Мазепи як мецената культури України.
4. Становище на Правобережжі після «доби Руїни». Відновлення козацтва. Національно-визвольне повстання на Правобережжі 1702-1704 рр.
5. Північна війна і Україна. Перехід І.Мазепи і частини козацтва на бік шведського короля Карла XII.
6. Полтавська битва 1709 р.П.Орлик. «Пакти і конституція прав і вольностей Війська Запорозького».

План лекційного заняття №2
Політична історія України у першій половині XVIII ст.

1. Гетьманування І.Скоропадського.
2. Утворення Малоросійської колегії. Боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України. П.Полуботок.
3. Відновлення гетьманства. Реформи гетьмана Д.Апостола.

План семінарського заняття №1

Політична історія України у середині – другій половині XVIII ст. Національно-визвольна й антикріпосницька боротьба

1. Особливості управління Гетьманщиною, що склалися після смерті Д.Апостола. «Правління гетьманського уряду».
2. Відновлення гетьманської форми правління. К.Розумовський.
3. Ліквідація автономії України.
4. Національно-визвольна й антикріпосницька боротьба в Україні у середині та в другій половині XVIII ст.
5. Соціально-економічний та культурний розвиток України у XVII-XVIII ст.

ТЕМА 8. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

План лекційного заняття №1

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у 30-х рр. XIX ст.

1. Зміни в адміністративно-територіальному устрої та регіональному поділі українських земель у складі іноземних держав. Чисельність, соціальна структура та етнічний склад населення України.
2. Російсько-турецькі війни 1806-1812 і 1828-1829 рр., російсько-французька війна 1812 р. і Україна.
3. Початок українського національного відродження на Наддніпрянщині.
4. Передумови національного відродження у ЗахіднійУкраїні. Поширення в Західній Україні ідей Просвітництва. «Руська трійця».
5. Декабристський рух в Україні.
6. Українське питання у польському революційному русі 30-х рр. XIX ст.

План семінарського заняття №1

Економічне життя українського народу у першій половині XIX ст.

1. Розвиток сільського господарства в Україні. Криза феодально-кріпосницької системи господарювання.
2. «Аракчеєвщина». Створення військових поселень.
3. Початок промислового перевороту в Україні.
4. Розвиток торгівлі в Україні.
5. Економічне становище західноукраїнських земель.

План семінарського заняття №2

Антикріпосницький та український національний рух у першій половині XIX ст.

1. Форми і характер протесту українського населення проти посилення соціального гніту.

2. Антикріпосницькі заворушення військових поселенців, кріпосницьких селян, козаків.
3. Антикріпосницький рух на західноукраїнських землях.
4. Кирило-Мефодіївське товариство: його місце і роль у національно-визвольному русі України.
5. Революційні рухи 1848-1849 рр. у Європі і Західна Україна.
6. Духовне життя в українських землях наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

ТЕМА 9. Україна у другій половині XIX ст.

План лекційного заняття №1

Модернізація українського суспільства в середині – у другій половині XIX ст.

1. Селянська реформа 1861 р.
2. Буржуазні реформи 60-80-х рр. XIX ст.
3. Розвиток капіталізму в сільському господарстві. Соціальна диференціація на селі.
4. Завершення промислового перевороту в Україні. Залізничне будівництво. Водний транспорт.
5. Розвиток внутрішньої та зовнішньої торгівлі.

План семінарського заняття №1-2

Суспільно-політичний рух в Україні у другій половині XIX ст.

1. Виникнення перших українських товариств «Громада». «Хлопоманство» в Україні. Валуєвський циркуляр і заборона українського слова.
2. Суспільно-політичні течії народовців і москвофілів на західноукраїнських землях.
3. Відновлення громадівського руху. Емський указ.
4. Народницькі гуртки і групи в Україні.
5. Поширення марксизму й зародження соціал-демократизму в Україні.
6. «Братство тарасівців» та його внесок в український рух. «Молода Україна».
7. Виникнення перших українських політичних партій.
8. Культура України у другій половині XIX ст.

2-Й СЕМЕСТР

ТЕМА 10. Вступ до новітньої історії України

План лекційного заняття

1.Структура та завдання курсу.
2. Періодизація предмету.
3. Джерела та література.

ТЕМА 11. Україна на початку XX ст.

План лекційного заняття

Політичний і соціально-економічний розвиток Україна у складі Росії та Австро-Угорщини

1.Населення, площа і адміністративно-політичний статус українських земель.
2. Особливості світової економічної кризи 1900-1903 рр. в Україні.
3. Характерні риси та особливості промислового розвитку Наддніпрянської України**.** Стан сільського господарства України.
4. Стан економіки Західної України.
5. Поширення робітничого і селянського руху в Україні.
6. Зміни в соціальному складі населення України.

План семінарського заняття №1

Формування політичних партій в Наддніпрянській Україні. Культура України

1.Утворення та діяльність Революційної української партії (РУП).
2. Реорганізаційні процеси в середовищі РУП.
3. Утворення Української демократична-радикальної партії.
4. Діяльність загальноросійських політичних партій у Наддніпрянській Україні.
5. Розвиток культури на початку ХХ ст.

План семінарського заняття №2

Революційні події в Україні 1905-1907 рр. Столипінська аграрна реформа

1. Революційні виступи в Україні у січні-серпні 1905 р.
2. Участь українських робітників, селян та службовців у Всеросійському жовтневому політичному страйку. Царський Маніфест 17 жовтня 1905 р. та його вплив на подальший розвиток революційного руху.
3. Здобутки українського національного руху в роки першої російської революції.
4. «Третьочервнева монархія» і Україна. Період реакції.
5. Український національний рух у період реакції.
6. Столипінська аграрна реформа та її вплив на соціально-економічне життя України.

ТЕМА 12. Україна в роки Першої світової війни

План лекційного заняття

Україна в роки Першої світової війни

1. Плани Антанти і Троїстого союзу щодо України.
2. Політика російського царизму в Галичині після її захоплення у 1914 р. Ставлення населення і політиків до війни.
3. Український національний рух у період Першої світової війни. Формування легіону Українських січових стрільців.
4. Лютнева революція і Україна.

План семінарського заняття

Воєнні дії на території України у роки війни

1. Основні воєнні дії на території України в 1914-1915 рр.
2. Політика Росії та Австро-Угорщини на західноукраїнських землях під час війни.
3. Брусиловський прорив і наступ російських військ.
4. Український національний рух у період Першої світової війни. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.
5. Лютнева революція і Україна.

ТЕМА 13. Українська революція 1917-1920 рр.

План лекційного заняття №1
Початок Української революції

1. Створення Центральної Ради. М.С.Грушевський.
2. Початок українізації армії.
3. І і ІІ Універсали Центральної Ради та їх значення.
4. Збройний виступ самостійників. «Тимчасова інструкція для Генерального секретаріату».
5. Боротьба за владу в Україні наприкінці жовтня – на початку листопада 1917 р.

План семінарського заняття №1
Початок Української революції

1. Створення Центральної Ради.
2. Проголошення автономії України.
3. Другий Універсали Центральної Ради та його наслідки.
4. Політична ситуація в Україні у липні-серпні 1917 р.
5. наростання політичної боротьби у вересні – жовтні 1917 р.

План лекційного заняття №2
Проголошення Української Народної Республіки

1. ІІІ Універсал. Проголошення УНР.
2. Всеукраїнський з'їзд Рад. Перша українсько-радянська війна.
3. IV Універсал. Проголошення незалежності УНР.
4. Брест-Литовські мирні переговори. Підписання угоди між УНР і країнами Четвертного союзу.
5. Державно-політичне життя в Україні у березні-квітні 1918 р. Ліквідація Центральної Ради.

План семінарського заняття №2
Проголошення УНР. Встановлення більшовицької влади в Україні

1. Проголошення Української Народної Республіки.
2. Політичний курс Української Народної Республіки.
3. Початок встановлення більшовицької влади в Україні.
4. Війна радянської Росії з УНР і проголошення незалежності України.
5. Перша спроба радянізації України.

План лекційного заняття №3
Українська держава Павла Скоропадського

1. Прихід до влади гетьмана П.Скоропадського і його державотворчі плани.
2. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави.

План семінарського заняття №3
Українська держава Павла Скоропадського

1. Прихід до влади гетьмана П. Скоропадського і його державотворчі плани.
2. Основні кроки уряду П.Скоропадського в різних галузях діяльності.
3. Політика австро-угорських та німецьких військ в Україні у 1918 р.

4. Ставлення українських політичних сил до політики гетьмана П. Скоропадського.
5. Повстанська боротьба українського народу проти гетьманського режиму, німецьких та австро-угорських окупантів влітку – на початку осені 1918 р.
6. Зречення від влади гетьмана П.Скоропадського.

План лекційного заняття №4-5
Україна у 1918-1920 рр.

1. Утворення та діяльність Директорії УНР.
2. Політика радянської влади в Україні у 1919-1920 рр. Здійснення політики «воєнного комунізму».
3. Денікінський режим на території України.
4. Радянсько-польська війна 1920 р.

План семінарського заняття №4
Західноукраїнська Народна Республіка.

1. Проголошення ЗУНР.
2. Злука УНР і ЗУНР.
3. Польсько-український конфлікт. «Чортківська офензива».
4. Причини поразки ЗУНР. Поглинання Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними державами.

ТЕМА 14. Культура і духовне життя в Україні в 1917-1920 рр.

План семінарського заняття

1. Стан загальноосвітньої та вищої школи.
2. Стан науки. Утворення Української академії наук.
3. Літературний процес в Україні.
4. Театральне, музичне та хорове мистецтво.
5. Образотворче мистецтво.
6. Релігійне життя.

ТЕМА 15. Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921-1928 рр.)

План лекційного заняття
Остаточна втрата Україною незалежності.

1. Економічні показники наслідків в УСРР громадянської війни та іноземної інтервенції. Причини та прояви політичної нестабільності на початку 20-х рр.
2. Місце Другого Зимового походу в історії боротьби України за державну незалежність.
3.Зовнішньополітична діяльність УСРР на початку 20-х рр.
4. Політика «воєнного комунізму». Голод 1921-1923 рр.

План семінарського заняття №1
Перехід до непу. Утворення СРСР

1. Перехід до НЕПу та її суть. Особливості впровадження НЕПу в Україні.
2. Утворення СРСР. Статус України.

План семінарського заняття №2

Національно-культурне відродження 1920-х рр.

1. Впровадження політики українізації.
2. Поширення в Україні національно-комуністичних ідей.
3. Освітянський процес в період непу. Розвиток української науки.
4. Література та мистецтво України.
5. Релігійне життя в Україні.

ТЕМА 16. Радянська модернізація України (1928-1939 рр.)

План лекційного заняття №1

Сталінська індустріалізація. Суспільно-політичне та культурне життя у 1930-х рр.

1. Згортання нової економічної політики і перехід до форсованої індустріалізації. Особливості процесу індустріалізації в Україні.
2. Соціальне та повсякденне життя народу.
3. Прийняття Конституції УРСР 1937 р.
4. Сталінські репресії в Україні.

План лекційного заняття №2

Колективізація сільського господарства. Голод 1932-1933 рр.

1. Колективізаційні процеси у 1920-х рр. «Уральсько-сибірський метод» хлібозаготівель.
2. Перехід до суцільної колективізації. Розкуркулення.
3. Доля приватних сільських господарів та їхніх господарств.
4. Діяльність комісії Молотова. Масштаби смертності.
5. Голодомор 1932-1933 рр. «Закон про п’ять колосків».
6. Закон України «Про Голодомор 1932-1933 рр. в Україні».

План семінарського заняття

Культура України у 30-ті рр. XX ст.

1. Згортання українізації.
2. Система народної освіти.
3. Розвиток української науки.
4. Політичні репресії щодо української інтелігенції. «Розстріляне відродження».
5. Позиція керівництва УСРР стосовно релігії і церкви у 30-х рр.

3-Й СЕМЕСТР

ТЕМА 17. Західноукраїнські землі в 1921-1939 рр.

План лекційного заняття №1

Українські землі у складі Польщі

1. Статус українських земель у складі Польщі.
2. Денаціоналізація українського населення.
3. Характер промисловості. Українська кооперація.
4. Аграрні відносини.

5. Економічне становище українського населення. Еміграційний та колонізаційний процеси.
6. Релігійне життя.

План лекційного заняття №2

Партії і політична боротьба на українських землях Польщі. Українські землі у складі Румунії

1. УНДО. Радикальна партія. КПЗУ.
2. Створення і діяльність ОУН.
3. Український монархізм В. Липинського.
4. Становище українського населення у складі Румунії.

План семінарського заняття

Українські землі у складі Чехословаччини

1. Входження Закарпаття до складу Чехословаччини.
2. Політичне та економічне становище Закарпаття.
3. Особливості політичної боротьби. Москофільство. Русинство.
4. Карпатська Україна. «Карпатська Січ». А. Волошин.

ТЕМА 18. Наш край у 20-30-ті рр. XX ст.

План лекційного заняття

1. Особливості економічного і соціального розвитку краю в 20-30-х роках XX ст.
2. Політичне, духовне і культурне життя, звичаї, традиції, побут.
3. Особливості економічного, соціального і культурного розвитку краю.

План семінарського заняття

1. Особливості економічного і соціального розвитку краю в 20-30-х роках XX ст.
2. Політичне, духовне і культурне життя, звичаї, традиції, побут.
3. Особливості економічного, соціального і культурного розвитку краю.

ТЕМА 19. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945). Велика Вітчизняна війна (1941-1945 рр.)

План лекційного заняття №1

Початок Другої світової війни

1. Україна в геополітичних планах СРСР і Німеччини.
2. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни.
3. Вступ Червоної армії на територію Західної України. Радянізація західних областей України.
4. Напад Німеччини на Радянський Союз. Відступ Червоної армії.
5. Оборонні бої Червоної армії у 1941-1942 рр. Окупація України.

План семінарського заняття №1

Україна на завершальному етапі війни

1. Визволення України від німецько-фашистських загарбників.
2. Завершення Другої світової війни. Внесок українського народу у перемогу над нацистською Німеччиною та її сателітами.

3. Депортації з Криму.
4. Становище в західних областях України.

План семінарського заняття №2

Окупаційний режим і розгортання руху Опору в Україні

1. Німецький окупаційний режим на території України.
2. Розгортання радянського партизанського руху на окупованій території України.
3. Діяльність оунівців на початку війни. Відновлення Української держави.
4. Створення УПА.
5. Політична еволюція ОУН-УПА.

План семінарського заняття №3

Культура України у роки війни

1. Народна освіта. Вища школа.
2. Розвиток науки.
3. Літературне та мистецьке життя.
4. Радянські засоби масової інформації.
5. Церковне життя.

4-Й СЕМЕСТР

ТЕМА 20. Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 50-х рр. ХХст.)

План лекційного заняття №1-2

Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 50-х років).

1. Нові суспільні настрої на Наддніпрянщині. Зміцнення владних структур тоталітарного режиму.
2. Репресії як засіб ідеологічного перевиховання.
3. Адміністративно-територіальні зміни.
4. Відновлення прав зовнішнього представництва УРСР. Україна в ООН та міжнародних організаціях.
5. Відбудовчі процеси у господарстві.
6. Голод 1946-1947 рр.
7. Зміни в житті та побуті населення.

План семінарського заняття №1

Західноукраїнські землі в 1945 – на початку 50-х рр.

1. Особливості повоєнних суспільних перетворень у західних областях України.
2. Стратегічні цілі і тактика боротьби ОУН-УПА у другій половині 40-х рр. – па початку 50-х рр.
3. Операція «Вісла».

План семінарського заняття №2

Культура України

1. Вплив історичних умов повоєнних років на розвиток освіти і науки в Україні.
2. Розвиток літератури і мистецтва.
3. Політичні нападки на українську культуру у повоєнні роки. «Ждановщина».

ТЕМА 21. Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953-1964 рр.)

План лекційного заняття №1

Україна на початковому етапі десталінізації (1953-1956 рр.)

1. Внутрішньополітичне становище України в середині 50-х років ХХ ст.
2. Перші кроки десталінізації. Зміни в державному устрої.
3. Входження Кримської області до складу УРСР.
4. Стан промисловості у 1953-1956 рр.
5. Сільське господарство. Україна і початок освоєння цілини.

План семінарського заняття №1

Офіційна десталінізація та її підсумки

1. ХХ з'їзд КПРС і початок лібералізації суспільного життя.
2. Проведення реабілітації.
3. Наростання опору десталінізації.
4. Комуністична утопія.
5. Нові повноваження України у складі СРСР:

а) посилення впливу української номенклатури в СРСР

б) «українська автономія»

в) Україна і військово-політичне протиборство між капіталізмом і соціалізмом

г) Україна в контексті економічних і гуманітарних відносин СРСР з країнами зарубіжжя

План лекційного заняття №2

Економіка і життєвий рівень населення наприкінці 50-х – упершій половині 60-х рр. ХХ ст.

1. Умови розвитку економіки.
2. Зміни в структурі промислового виробництва. Раднаргоспи і легка промисловість.
3. Нові тенденції в розвитку сільського господарства.
4. Зміни у соціальній сфері.
5. Економічна дискусія початку 60-х років та назрівання реформ.
6. Позиція вищого керівництва України при усуненні М.Хрущова від влади.

План семінарського заняття №2

Культура України 1953-1964 рр. Дисидентський рух

1. Розвиток народної освіти в Україні: здобутки і негативні риси цього процесу.
2. Науково-технічна революція. Здобутки науки.
3. Відлига в українській літературі та в мистецтві. Шістдесятництво в українській культурі.
4. Зародження дисидентського руху в Україні. Л.Лук'яненко, І.Кандиба, А.Горська, В.Чорновіл, І.Дзюба та ін.
5. Антирелігійна державна політика радянської влади.

ТЕМА 22. Україна в період загострення кризи радянської системи (середина

60-х – початок 80-х років XX ст.)

План лекційного заняття №1
Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні

1. Усунення М.С. Хрущова від влади.
2. Від хрущовської лібералізації до неосталінізму.
3. Криза партійно-державного керівництва України.
4. Політико-правовий статус України у складі СРСР. Конституція УРСР 1978 р.
5. Україна і зарубіжний світ.

План семінарського заняття №1
Стан народного господарства і назрівання економічної кризи

1. Економічна реформа 1965 р. Восьма («золота») п'ятирічка.
2. Індустріальний розвиток України.
3. Економічна політика Центру щодо України.
4. Стан сільського господарства.
5. Деструктивні процеси на селі.
6. Демографічні і соціальні зміни

План лекційного заняття №2
Культура України. Дисидентський рух

1. Досягнення і прорахунки у галузі освіти. Прискорення політики русифікації.
2. Здобутки і проблеми науки.
3. Досягнення української літератури
4. Мистецтво України. «Маланчуківщина».
5. Дисиденський рух

а) опозиція в другій половині 60-х - на початку 70-х років;
б) Українська гельсінська група;
в) релігійне дисидентство;
г) придушення дисидентства.

ТЕМА 23. Україна і процес перебудови в СРСР
(квітень 1985 р. – серпень 1991 р.)

План лекційного заняття №1
Перебудова в СРСР і Україна

1. Пошуки виходу із системної кризи. Михайло Горбачов.
2. Плани економічного «прискорення».
3. Спроби оздоровлення суспільно-політичного життя.
4. Поглиблення «перебудови».
5. Падіння авторитету КП України.
6. Комуністична партія й загострення екологічної кризи в Україні. Аварія на Чорнобильській АЕС.

План семінарського заняття №1
Наростання економічної кризи в Україні

1. 1985-1987 роки: провал політики економічного «прискорення».

2. Спроби радикальної економічної реформи.
3. Становище в сільському господарстві.
4. Шахтарський страйк 1989 р.
5. Боротьба щодо економічної реформи 1990 р.
6. Погіршення економічного становища в 1990 р.
7. Фінансове становище і життєвий рівень населення України.

План лекційного заняття №2

Спроби політичних реформ. Розгортання національно-визвольного руху

1. Реформи в політичній системі СРСР.
2. Політичні зміни в Україні.
3. Розклад Компартії України. Демплатформа.
4. Розгортання національно-визвольного руху.

План семінарського заняття №2

Суверенізація Української РСР

1. Політичні передумови суверенізації
2. Вибори до Верховної Ради УРСР і місцевих рад 1990 р.
3. Декларація про державний суверенітет України.
4. Політична конфронтація восени 1990 р.
5. Міжнародний контекст суверенізації України

ТЕМА 24. Україна в умовах державної незалежності

План лекційного заняття №1

Проголошення незалежності України і державотворчий процес у 1991-1994 рр.

1. Спроба державного перевороту в СРСР.
2. Проголошення незалежності України.
3. Референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Утворення СНД.
4. Становлення владних структур у перші роки незалежності.
5. Конституційний процес в Україні.
6. Характерні риси та особливості становлення багатопартійності в Україні.

План лекційного заняття №2

Політичний розвиток України у 1991-2004 рр.

1. Політичні процеси у 1991-1994 рр.
а) трансформація державної влади;
б) місцеві органи влади між Президентом і Верховною Радою;
в) рішення про дострокові вибори;
г) вибори до Верховної Ради України 1994 р.;
д) президентські вибори 1994 р.;
е) діяльність нової Верховної Ради і Президента.
2. Боротьба політичних сил в Україні у 1994-2004 рр.
а) динаміка партійно-політичного життя України другої половини 90-х років;
б) парламентські вибори 1998 р. за змішаною системою;
в) президентські вибори 1999 р.;
г) формування більшості у Верховній Раді. Референдум 2000 р.;
д) «Касетний скандал» і його політичні наслідки;

е) вибори до Верховної Ради 2002 р.;
є) Акція «Повстань, Україно!» і наростання політичної кризи.

План семінарського заняття №1

Політичний розвиток України у 2004-2021 рр.

1. Вибори Президента України 2004 р. «Помаранчева революція» 2004 р.
2. Політична боротьба у 2005-2012 рр.
3. Європейська революція («Євромайдан»).
4. Політичний розвиток України у 2014-2021 рр.

План лекційного заняття №3

Економіка незалежної України.

1. Стан економіки після розпаду СРСР. Економічний розвиток України наприкінці 1991 – першій половині 1994 р.
2. Вплив соціально-економічної стратегії, проголошеної Л.Кучмою у жовтні 1994 р., на подальший економічний розвиток України.
3. Економічний розвиток України у 1999-2011 рр.

План семінарського заняття №2

Зовнішня політика незалежної України.

1. Зовнішня політика України у перші роки незалежності:

а) Україна і загальноєвропейський процес;
б) Україна в системі СНД;
в) ядерне розброєння і стосунки з США.

2. Зовнішньополітичні орієнтири у 1995-2014 рр.

а) Україна і євроінтеграційні процеси;
б) Україна і міждержавні об’єднання на пострадянському просторі;
в) відносини між Україною і Російською Федерацією;
г) українсько-румунські відносини.

План лекційного заняття №4

Збройна агресія Росії

1. Російська окупація Криму.
2. Кримський окупаційний режим та Україна.
3. Виникнення т.зв. «народних республік» на Сході України. Початок Антитерористичної операції.
4. Тимчасово окуповані окремі райони Донецької та Луганської областей (ОРДЛО).

План семінарського заняття №3

Етносоціальні та культурні процеси в Україні наприкінці XX – на початку XXI ст.

1. Демографічні зміни. Міжнаціональні відносини.
2. Модернізація національної системи освіти. Основні тенденції розвитку науки.
3. Здобутки української літератури і мистецтва.
4. Фізична культура, спорт. Досягнення українських спортсменів.
5. Особливості релігійного життя України в умовах незалежності.

6. Стан навколишнього середовища та проблеми охорони довкілля. Екологічні проблеми початку XXI ст.
7. Україна в сучасному світі.

ТЕМА 17. Наш край у другій половині XX – на початку XXI ст.

План семінарського заняття

1. Особливості економічного і соціального розвитку краю в 50-70-х роках XX ст.
2. Політичне, духовне і культурне життя, звичаї, традиції, побут.
3. Особливості економічного, соціального і культурного розвитку краю в першій половині 80-х років XX ст.
4. Проблеми та протиріччя процесу перетворень у другій половині 80-х років XX ст.
5. Соціально-економічне і політичне життя краю за незалежності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінар.	Сам. робота
1-й семестр	**42**	**22**	**20**	**-**
Вступ	2	2	-	-
Давня історія України	4	4	-	-
Утворення і розвиток Київської держави	4	2	2	-
Галицько-Волинське князівство	4	2	2	-
Загарбання земель України іноземними державами в XIV – першій половині XVII ст.	6	2	4	-
Українська національна революція XVII ст.	4	2	2	-
Політичний, соціально-економічний та культурний розвиток України наприкінці XVII – у XVIII ст.	6	4	2	-
Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	6	2	4	-
Україна у другій половині XIX ст.	6	2	4	-
2-й семестр	**44**	**22**	**22**	**-**
Вступ до новітньої історії України	2	2	-	-
Україна на початку XX століття	6	2	4	-
Україна в роки першої світової війни	4	2	2	-
Українська державність в 1917-1921 рр.	18	10	8	-
Культура і духовне життя в Україні в 1917-1921 рр.	2	-	2	-
Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921-1928 рр.)	6	2	4	-
Закріплення радянської влади в Україні (1929-1938 рр.)	6	4	2	-
3-й семестр	**18**	**8**	**10**	**-**
Західноукраїнські землі в 1921-1939 рр.	6	4	2	-
Наш край у 20-30-ті рр. XX ст.	4	2	2	-
Україна в роки Другої світової війни (1939-1945). Радянсько-німецька війна (1941-1945 рр.)	8	2	6	-
4-й семестр	**46**	**24**	**22**	**-**
Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 50-х рр.	8	4	4	-

ХХст.)				
Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953-1964 рр.)	8	4	4	-
Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 60-х – початок 80-х років ХХ ст.)	6	4	2	-
Україна і процес перебудови в СРСР (квітень 1985 р. – серпень 1991 р.)	8	4	4	-
Україна в умовах державної незалежності	14	8	6	-
Наш край у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	2	-	2	-

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1.	Київська держава наприкінці X – у першій половині XI ст.	2
2.	Галицько-Волинське князівство наприкінці XII – у першій половині XIV ст.	2
3.	Україна у 70-ті рр. XV – на початку XVII ст. Соціально-економічний та культурний розвиток.	2
4.	Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ. Визвольний рух в Україні наприкінці XVI – у першій чверті XVII ст.	2
5.	Другий і третій періоди Української національної революції	2
6.	Політична історія України у середині – другій половині XVIII ст. Національно-визвольна й антикріпосницька боротьба	2
7.	Економічне життя українського народу у першій половині XIX ст.	2
8.	Антикріпосницький та український національний рух у першій половині XIX ст.	2
9.	Суспільно-політичний рух в Україні у другій половині XIX ст.	4
10.	Формування політичних партій в Наддніпрянській Україні. Культура України	2
11.	Революційні події в Україні 1905-1907 рр. Столипінська аграрна реформа	2
12.	Воєнні дії на території України у роки війни	2
13.	Початок Української революції	2
14.	Проголошення УНР. Встановлення більшовицької влади в Україні	2
15.	Українська держава Павла Скоропадського	2

16.	Західноукраїнська Народна Республіка	2
17.	Культура і духовне життя в Україні в 1917-1920 рр.	2
18.	Перехід до непу. Утворення СРСР	2
19.	Національно-культурне відродження 1920-х рр.	2
20.	Культура України у 30-ті рр. ХХ ст.	2
21.	Українські землі у складі Закарпаття	2
22.	Наш край у 20-30-ті рр. ХХ ст.	2
23.	Початок Другої світової війни	2
24.	Окупаційний режим і розгортання руху Опору в Україні	2
25.	Культура України у роки війни	2
26.	Західноукраїнські землі в 1945 – на початку 50-х рр.	2
27.	Культура України в 1945 – на початку 50-х рр.	2
28.	Офіційна десталінізація та її підсумки	2
29.	Культура України 1953-1964 рр. Дисидентський рух	2
30.	Стан народного господарства і назрівання економічної кризи	2
31.	Наростання економічної кризи в Україні у роки перебудови	2
32.	Суверенізація Української РСР	2
33.	Політичний розвиток України у 2004-2021 рр.	2
34.	Зовнішня політика незалежної України	2
35.	Етносоціальні та культурні процеси в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	2
36.	Наш край у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

		денна
1	Не передбачено	
2		
3		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Не передбачено	
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Не передбачено	
2		
...		

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовуються словесні та наочні методи навчання. Ці методи спрямовані на передачу і засвоєння студентами знань з формуванням у них умінь і навичок.

Словесні методи навчання

Головна їх особливість у тому, що інформація подається студентам через слово викладача, а сприймання її здійснюється у процесі слухання її. Цей метод може мати дві форми: евристичну (запитальну) — бесіда; та акроматичну (викладальну) — пояснення, розповідь, лекція, робота з підручником.

Бесіда — діалогічний метод навчання, за якого викладач із допомогою вдало поставлених питань спонукає студента відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу.

Вона є одним із активних методів навчання і реалізується за допомогою чотирьох типів дидактичного діалогу: «викладач — студент», «студент — студент», «студент — підручник», «студент — комп'ютер».

Більш поширеними є перші два типи діалогу: «викладач — студент» та «студент — студент», які використовують у найактивніших формах бесіди: парній і груповій роботі на семінарських і практичних заняттях, дискусії, диспуті. Діалог «студент — підручник» належить до групи методів самостійної роботи, використовується в процесі навчання і самонавчання. Діалог «студент — комп'ютер» досить ефективний метод, але за умови повної комп'ютеризації процесу навчання.

Метод бесіди застосовується на семінарських і практичних заняттях і реалізується за допомогою запитань — відповідей. Якщо запитання мають тільки

інформаційний характер («Що?», «Де?», «Коли?»), бесіда є повідомлюючою. Вона орієнтована на актуалізацію пам'яті, а мислення студентів є репродуктивним. Якщо запитання до студентів мають проблемний характер («Чому?», «Як Ви вважаєте?», «Чим можна пояснити?» тощо), бесіда є евристичною, або сократичною. У цьому випадку мислення студентів творче, продуктивне. Вищий рівень евристичної бесіди — дискусія. Навчальна дискусія, яка є одним із найдинамічніших словесних методів навчання, має велике розвиваюче і виховне значення. У процесі дискусії студенти вчаться сперечатися, доводити, аргументувати, обстоювати свою думку, адекватно оцінювати себе, поважати думки інших..

Пояснення — словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо.

Головне його завдання — розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей розвитку природи, суспільства, людського мислення. Оскільки матеріал можна пояснювати різними логічними шляхами або способами міркування, пояснення може бути індуктивним або дедуктивним.

Індукція — спосіб міркування, при якому висновок отримують на основі аналізу окремих фактів. Індуктивне пояснення забезпечує можливість переходу від одиничних фактів до загальних положень.

Дедукція — спосіб міркування, за якого частковий висновок робиться лише логічним шляхом від загальних положень. Дедуктивні методи зводяться до вивчення спершу загальних положень (законів, правил, формул та ін.), а потім — часткових випадків або виявів загального положення.

Лекція — інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Лекція відрізняється строгістю викладу. Читання лекцій передбачає ретельну підготовку викладача: визначення мети, складання чіткого плану, добір теоретичного й наочного матеріалу, логічний і послідовний виклад інформації. За призначенням лекції поділяють на: вступні (дають загальне уявлення про завдання, зміст дисципліни, розкривають структуру і логіку розвитку конкретної галузі науки, сприяють розвитку в учнів інтересу до предмета з метою його творчого засвоєння); тематичні (присвячують розкриттю конкретних тем навчальної програми); оглядові (головне завдання полягає у сприянні належного взаємозв'язку і наступності між теоретичними знаннями і практичними вміннями та навичками студентів. Читають перед іспитами (установча), виконанням практичних, творчих, самостійних робіт); заключні (підбивають підсумки вивченого матеріалу через виділення вузлових питань, зосередження уваги на практичному значенні здобутих знань; стимулюють інтерес учнів до вивчення дисципліни). Лекція за своєю суттю завжди діалогічна, вимагає від викладача врахування інтересів, настроїв, інформованості студентів. Науковий і фактичний матеріал її повинен відображати вузлові питання дисципліни. Готуючись до лекції, необхідно передбачити можливі запитання студентів.

Робота з підручником. Ця робота полягає в самостійному опрацюванні студентами друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні.

Самостійна робота студентів з підручником — один з найважливіших методів набуття систематичних, міцних і ґрунтовних знань. Вона більше, ніж будь-які інші методи, залежить від вікових особливостей студентів та рівня їхнього розвитку.

Наочні методи навчання

До наочних методів навчання належать: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Метод ілюстрування — оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, картин, карт, схем та ін.

Метод демонстрування — показ рухомих засобів наочності, приладів, дослідів, технічних установок тощо

Самостійне спостереження — безпосереднє споглядання та сприймання явищ дійсності. Активна і діяльна сутність людини вимагає, щоб студент здобував знання не тільки з книг, а й безпосередньо з життя, власних спостережень і дослідів.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Семінарське заняття: усне опитування, взаємоконтроль, рецензування та обговорення рефератів.

Самостійна робота: перевірка конспектів лекцій (тези), перевірка рефератів за запропонованими викладачем питаннями нового матеріалу, індивідуальна співбесіда, проведення навчальних конкурсів, олімпіад на краще знання навчальної дисципліни, кращого із спеціальності.

Система контролю знань студентів з дисципліни «Історія України» включає в себе **поточний** і **підсумковий** контроль знань студентів. Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані й організовуються так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу студентів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання їхніх знань.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

- ✔ систематичність та активність роботи протягом семестру;
- ✔ виконання завдань для самостійного опрацювання;
- ✔ виконання завдань підсумкового контролю.

Систематичність і активність роботи студента впродовж семестру контролюється й оцінюється за такими видами робіт:

- відвідування практичних занять;
- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях;
- активність під час обговорення питань, винесених на практичні заняття;
- експрес-тестування.

Контролю і оцінюванню *виконання завдань для самостійного опрацювання* підлягають:

- поглиблене вивчення (самостійне опрацювання) тем у цілому чи окремих питань;
- виконання домашніх завдань;
- виконання індивідуальних ситуаційних завдань;

- підготовка аналітичних і бібліографічних оглядів, рефератів, есе тощо.

11. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Робота над курсом передбачає аудиторне (лекційні та семінарські заняття), самостійне опрацювання матеріалу. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за допомогою двох модульних контролів.

Кожен вид навчальної діяльності студента (аудиторна робота, самостійна робота) в межах залікового кредиту оцінюється і має питому частку в підсумковій оцінці. При цьому використовуються наступні методи оцінювання:

1) оцінення семінарських робіт;

3) оцінка за самостійну роботу;

4) оцінка за контрольні роботи.

Враховується дисциплінованість студента: за несвоєчасність виконання завдань студентом кількість запланованих з даної теми балів може бути зменшена.

При підсумковому контролі знань по кожному змістовому модулю враховується загальна кількість балів, отриманих студентом в межах змістового модуля. При семестровому підсумковому контролі враховується сумарна кількість балів, отриманих студентом за модуль: змістові модулі, заплановані у даному семестрі.

Розподіл балів та оцінювання за кмс можна знайти за посиланням: https://docs.google.com/document/d/1LDiknQvTgqeRc9_wUtMU0dXMkMchytqz/edit

<table>
<tr><td colspan="5">Розподіл балів при підсумковому контролі – залік</td><td rowspan="2">Загальна кількість балів</td></tr>
<tr><td colspan="4">Поточний контроль – 80 балів</td><td rowspan="2">Самостійна робота 20 балів</td></tr>
<tr><td colspan="2">Змістовий модуль 1</td><td colspan="2">Змістовий модуль 2</td></tr>
<tr><td rowspan="2">За роботу на практичних/семінарських заняттях студент може отримати максимально 25 балів</td><td>МКР</td><td rowspan="2">За роботу на практичних/семінарських заняттях студент може отримати максимально 25 балів</td><td>МКР</td><td>Реферат або наукова публікація</td><td rowspan="3">100 балів</td></tr>
<tr><td>15 балів</td><td>15 балів</td><td>20 балів</td></tr>
<tr><td colspan="2">Разом за перший змістовий модуль – 40 балів</td><td colspan="2">Разом за другий змістовий модуль – 40 балів</td><td>20 балів</td></tr>
</table>

<u>Поточна успішність</u> студентів оцінюється за національною шкалою **(«відмінно», «добре», «задовільно»**). Відповідні записи робляться в журналах академічної групи. Виставлення балів за кожен із змістових модулів проводиться після проведення модульної контрольної роботи. За роботу на практичних/семінарських заняттях кожного із змістових модулів студент може отримати **максимум 25 балів**. При цьому:

- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 4,6 – 5,0** – то за змістовий модуль він **отримує 25 балів**;

- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 4,1 – 4,5** – то за змістовий модуль він **отримує 21 бал**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 3,6 – 4,0** – то за змістовий модуль він **отримує 18 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 3,0 – 3,5** – то за змістовий модуль він **отримує 15 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на менш як 50% практичних/семінарських занять, то бали за змістовий модуль отримує лише після відпрацювання і наявності достатньої кількості позитивних оцінок для подальшої атестації.

Модульна контрольна робота оцінюється **максимум у 15 балів (позитивний бал – від 9)**. Разом за кожен із **змістових модулів** студент може отримати **40 балів (мінімальний позитивний бал – 24)**.

Підготовка та захист **реферату** або **наукової публікації** оцінюється максимум у **20 балів.**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за розширеною шкалою	Еквівалент оцінки за п’ятибальною шкалою
A	90-100	відмінно	5
B	82-89	дуже добре	4,5
C	74-81	добре	4
D	64-73	задовільно	3
E	60-63	достатньо	
FX	35-59	незадовільно	2
F	0-34	неприйнятно	

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Витяг з навчального плану.
2. Навчальна програма з дисципліни;
3. Робоча навчальна програма з дисципліни;
4. Конспекти (тези) лекцій з дисципліни (розгорнутий конспект);
5. Плани занять (лекційних, практичних, лабораторних, семінарських);
6. Комплекс модуних контрольних робіт (МКР);
7. Перелік питань до іспиту та комплект екзаменаційних білетів (семестровий контроль);
8. Тестові завдання з дисципліни;
9. Методичні матеріали для самостійного вивчення дисципліни включаються в НМК згідно з навчальною програмою.

13. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. 3-тє вид, виправл., доповн.

Київ: Академвидав, 2010. 688 с.

2. Власов В., Данилевська О., Ващук Д. Історія України: підруч. для 7 класу закладів заг. середн. освіти. Київ: Генеза, 2024. 192 с.

3. Власов В. С., Панарін О. Є., Топольницька Ю. А. Історія України: підруч. для 8 класу закладів заг. середн. освіти. Київ: Літера ЛТД, 2021. 256 с.

4. Власов В. С. Історія України: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Київ: Літера ЛТД, 2017. 304 с.

5. Історія України: Навч. посіб. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. 3-тє вид., допов. і переробл. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 595 с.

6. Комарніцький О.Б. Аграрна історія України: навч.-метод. посіб. / Вид. 2-ге, доп. і перероб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 120 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7645/Komarnitskyi-O.B.-Ahrarna-istoriia-Ukrainy-2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y

7. Комарніцький О.Б. Історія України (XX ст. – 2014 р.): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. України І-ІІ рівн. акредит. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2014. 328 с.

8. Комарніцький О.Б. Історія України: навч. посіб. для студентів коледжів, технікумів та училищ / О.Б.Комарніцький. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2015. 596 с.

9. Комарніцький О. Б. Історія українсько-російських відносин (XX – початок XXI ст.): навч.- метод. посіб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2024. 154 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7991/Komarnitskyi-O.-Istoriia-ukrainsko-rosiiskykh-vidnosyn-20-pochatok-21-st.pdf?sequence=3&isAllowed=y

10. Смолій В. А., Степанков В. С. Історія України: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. 2-е вид. Київ: Генеза, 2011. 224 с.

11. Турченко Ф. Г. Історія України: 10 кл. підруч. для загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 1998. Ч.1. 1917-1945. 384 с.

12. Турченко Ф. Г. Історія України: 10 кл. підруч. для загальноосвіт. навч. закл.: профільний рівень. Київ: Генеза, 2010. 304 с.

13. Турченко Ф. Г. Новітня історія України: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. : профільний рівень / Ф. Г. Турченко. Київ: Генеза, 2011. 402 с.

14. Щупак І., Бурлака О., Власова Н., Піскарьова І. Історія України. Всесвітня історія: підруч. для 6 класу закладів заг. середн. освіти. Київ: Оріон, 2023. 259 с.

Допоміжна

15. Головко В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с., 48 с. іл. (Україна. Нариси історії).

16. Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 544 с., 96 с. іл. (Україна. Нариси історії).

17. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова

Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії).

18. Завальнюк О. М., Комарніцький О. Б. Кам'янець-Подільський: історія і сучасність. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2011. 136 с.

19. Завальнюк О. М., Комарніцький О. Б. Подільські містечка в добу Української революції 1917-1920 рр. Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2005. 320 с

20. Історія української культури: Навч. посіб. / За ред. О. Ю. Павлової. К.: Центр учбової літератури, 2012. 325 с.

21. Петровський В. В., Радченко Л. О., Семененко В. І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. Вид. 2-ге, випр. та доп. Харків: ВД «ШКОЛА», 2008. 608 с.

22. Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 р. р.). Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 447 с.

23. Смолій В. А., Степанков В. С. Богдан Хмельницький: Соціально-політичний портрет. Київ: Темпора, 2009. 680 с.

24. Смолій В. А., Степанков В. С. Петро Дорошенко. Політичний портрет. Наукове видання / НАН України. Ін-т історії України. Київ: Темпора, 2011. 632 с.

25. Уривалкін О. М. Довідник з історії України. Київ: Дакор, КНТ, 2009. 1008 с.

26. Хрестоматія з історії України / Упоряд. та автор коментарів О. М. Уривалкін. Київ: КНТ, 2007. 520 с.

27. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с., 136 с. іл. (Україна. Нариси історії)

28. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: людність та імперії / НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 436 с., 96 с. іл. (Україна. Нариси історії)

29. Шейко В. М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури: навч. посіб. 2-ге вид., виправл. Київ: Знання, 2010. 271 с.

30. Шлях з первісності у цивілізацію. Українські шати середньовіччя / НАН України, Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2023. 658 с., 136 с. іл. (Україна. Нариси історії).

Інформаційні ресурси

1. Сайт Українського центру оцінювання якості освіти. URL: https://testportal.gov.ua
2. Сайт Вінницького регіонального центру оцінювання якості освіти. URL: https://vintest.org.ua
3. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського URL: http://www.nbuv.gov.ua/
4. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України URL: http://www.nplu.kiev.ua/
5. Сайт Інституту історії України НАН України. URL: http://history.org.ua/uk

6. Історія очима істориків. Всеукраїнський клуб з історії. URL: http://historical-club.org.ua
7. Історія України в історіях. Повний курс з історії України для підготовки до ЗНО. URL: https://ed-era.com/projects/znohistory/
8. Корисні та цікаві ресурси для вивчення історії України. URL: https://www.superprof.com.ua/blog/istoriya-ukrainy-dystantsiyno/
9. Історія України від найдавніших часів і до сьогодення (На сайті розміщено статті, що мають відношення до історії України, її культури). URL: http://teher.ucoz.com